

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Moto kuryelerin sorunlarının tespit edilmesi, bu sorunlara kalıcı, etkin çözümler üretilmesi, çalışma standartlarının belirlenmesi, sosyal ve mali haklarının güvence altına alınmasının sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98. İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Ç. Otlu
Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

29 Kasım 2017 tarihinde kabul edilen Ulusal Meslek Standardı'na göre, moto kuryeler kendisine teslim edilen gönderiyi, iş sağlığı güvenliği, trafik kuralları ve güvenli sürüş teknikleri çerçevesinde teslim etmelidir. Moto kuryelerin ve moto kurye hizmeti veren firmaların sayısı özellikle 2020 yılında yaşanan pandemi sürecinde artış göstermiştir. Moto kuryelerin günlük teslimatı on binleri bulabilmektedir. Moto kuryelerin tamamının SGK kaydı yapılmadığı için Türkiye genelinde resmi sayısı tam olarak bilinmemektedir. Kayıtsız olarak çalışan kurye sayısının 2023 yılı Mart ayı itibari ile 1 milyonun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'da kayıtlı olarak çalışan kurye sayısı 2023 yılı itibari ile 250 bin civarındadır. Bu sayı kayıtsız olarak çalışanlarla iki katına çıkmaktadır. Kayıt dışı olduğu için sayısı bilinmese de binlerce göçmen de moto kuryelik yapmaktadır.

Kurumsal firmalarda çalışmayan kuryelerin büyük bölümü sigortasızdır. Başta Yemek Sepeti olmak üzere kimi firmalar da iş kolunu değiştirerek kuryeleri büro çalışanı olarak göstermektedir. Bir yandan sigortasız çalıştırma diğer yandan sendikalaşmanın önündeki engeller kuryeleri güvencesizliğe sürüklemektedir. Moto kuryeler, güvencesiz koşullarda, yoğun trafikte, esnek çalışma süreleri içerisinde, zararlı gaza, gürültüye, olumsuz hava koşullarına maruz kalarak çalışmak zorundadırlar.

Kurye Hakları Derneği'nin hazırladığı 2022 Moto Kurye Ölümleri Raporu'nda; 2022 yılında en az 58 moto kuryenin çalışırken iş kazasında hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Rapora göre hayatını kaybeden kuryelerin büyük çoğunluğu 19-50 yaş aralığındadır. 4'ü, 17 yaşında olmak üzere 7'si çocuktur. Hayatını kaybeden kuryelerin 28'i İstanbul'da çalışırken yaşamını yitirmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve teslimat sektörü bileşenlerinin 16 Mart 2022 tarihinde hazırladığı raporda, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili moto

• kuryelerin güvenlik açısından risk arz eden, korumasız bir araçla hizmet ürettiği, bu aracın kullanımında güvenlik açısından özel ekipmanların kullanımına ihtiyaç olduğu, yapılan işin uzun süreli ve aralıksız olarak sürdürmeye uygun bir iş olmadığı, sürekli dikkat ve yoğunlaşma gerektirdiği, moto kuryeliğin mevsim şartlarından da doğrudan etkilenen bir iş olduğu ve tüm bu faktörler bir arada düşünüldüğünde moto kuryeliğin ölümlü iş kazası riski yüksek bir meslek olduğunun görüldüğüne dikkat çekilmiştir. Ürettikleri hizmette kullanılan aracın korumasızlığı ve işin niteliğinden doğan riskler nedeniyle moto kuryelik mesleği çok tehlikeli iş sınıfında yer alması gerektiği halde bu sınıfta yer almamaktadır. Bu sebeple işverenler iş güvenliği uzmanlığı, işyeri hekimliği ve hizmetlerini sunma zorunluluğuna sahip değildir.

Moto kuryeler günün büyük bir bölümünü motosiklet üzerinde geçirmektedir. Birçok firma ve dükkan kuryelere verdikleri motorların bakımlarını zamanında yapmamaktadır. Kask vermeyen, verse bile kaliteli kask vermeyen firma sayısı oldukça fazladır. Mont, dizlik, yağmurluk, motor etekliği/diz koruma rüzgarlık, elcik vb. ekipmanların tamamını sağlayan firma neredeyse yoktur. Trafikte kışlık lastikleri olmayan, gidonu sallanan, egzozu telle tutturulmuş birçok motor görülmektedir.

Fırtınalı ve yoğun kar yağışının olduğu günlerde tedbirler son dakikaya kadar alınmamaktadır. Valilikler motosiklet kullanımına ve moto kuryeliğe dair idari kararlarını meteorolojinin uyarısından sonra değil de çarpıcı kurye manzaraları sosyal medyaya yansıdıktan sonra açıklamaktadır. Büyük dağıtım şirketleri ise son ana kadar motosiklet ile paket serviste ısrar etmektedir.

Her yıl ki ölümlü ve yaralanmalı kazaların en az %15'inde motosikletler vardır. Bu kazalarda yaşanan yaralanma ve ölümlerde bariyerlerin de etkisi olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir kaza anında motosiklet kullanıcıları yere düşmekte ve savrulmaktadır. Bu savrulma esnasında motorcular bariyerlerin altındaki boşluklarda ve dikme demir parçalarında uzuvlarını kaybetmektedir. Basit yaralanma ile sonuçlanması muhtemel kazalar bile ağır yaralanmalara ve ölümlere neden olmaktadır.

Kadınlar kuryelikte de ayrımcılığa uğramaktadır. İş yerlerinde mobbing, trafikte taciz ve daha düşük ücrete çalıştırılmaktadır. Kadın kuryeleri “kolay paketler”e yollama adı altında küçümseyici yaklaşımlar, eşit bir işçi olarak değil de “yardımcı işçi” gibi görmeler cinsiyet eşitsizliğinin ve mobbingin bir başka görünümüdür. Anayasa’nın 49. maddesine göre devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Moto kuryelerin sorunlarının tespit edilmesi, bu sorunlara kalıcı, etkin çözümler üretilmesi amacı ile bir Meclis Araştırması açılmalıdır.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	KARS	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	